

Gaetano Donizetti

Lucia di Lammermoor

(Lucija Lammermoorska)

Sezona 2018/2019

Premiera 16. 5. 2019

Gaetano Donizetti
Lucia di Lammermoor
(Lucija Lammermoorska)

Opera v treh dejanjih
Premiera 16. 5. 2019

Glasba

Gaetano Donizetti

Libreto

Salvatore Cammarano po romanu Sira Walterja Scotta Lammermoorska nevesta
Izvedba v italijanskem jeziku s slovenskimi in z angleškimi nadnapisi

Glasbeni vodja in dirigent

Jaroslav Kyzlink

Drugi dirigent

Marko Hribernik

Režiser

Frank Van Laecke

Scenograf

Philippe Miesch

Kostumografinja

Belinda Radulović

Oblikovalca svetlobe

Frank Van Laecke, Jasmin Šehić

Koreografinja

Monica Maja Dedović

Lektorica

Nevenka Verstovšek

Zborovodja

Željka Ulčnik Remic

Koncertni mojster

Igor Grasselli

Zasedba

Lord Henrik Ashton

Ivan Andres Arnšek / Slavko Savinšek / Jože Vidic*

Lucija, njegova sestra

Urška Arlič Gololičič* / Elvira Hasanagić k. g.

Sir Edgar Ravenswood

Aljaž Farasin k. g. * / Branko Robinšak / Dejan Maksimilijan Vrbančič

Lord Artur Bucklaw

Jure Kušar / Matej Vovk*

Raimond Bidebent, Lucijin vzgojitelj

Saša Čano / Luka Ortar k. g.*

Alisa, Lucijina družica

Ana Dežman k. g.* / Elena Dobravec

Norman

Klemen Kelih k. g. / Gregor Ravnik k. g.*

Duh

Monica Maja Dedović

Stražniki

Jan Gorjanc, Marcel Krek, Urh Rozman, Ante Golob

*Premierna zasedba.

Asistent dirigenta

Dominik Steklasa

Asistentka režiserja

Simona Pinter

Asistentka režiserja (študijsko)

Eva Smrekar

Asistentka kostumografinje

Bernarda Popelar Lesjak

Asistent koreografinje

Gregor Guštin

Asistentka dramaturgije (študijsko)

Eva Kučera Šmon

Korepetitorice

Kayoko Ikeda, Višnja Kajgana, Irena Zajec, Irina Milivojević, Marina Đonlić (zbor)

Šepetalca

Dejan Gebert, Urška Švara Kafol

Oporni zbor

Inšpektor

Rok Krek

Orkester SNG Opera in balet Ljubljana

Inšpektor

Bojan Gombač

Inspicient

Tomaž Čibej

Producentka

Brigita Gojić

Prevod libreta za nadnapise

Sonja Berce (slovenski jezik), Nataša Jelić (angleški jezik)

Adaptacija, tehnična priprava in izvedba nadnapisov

Luka Šinigoj

Scena in kostumi

Gledališki atelje SNG Opera in balet Ljubljana in SNG Drama Ljubljana

Vodja: Matjaž Arčan

Tehnična služba SNG Opera in balet Ljubljana

Vodja organizacijske enote tehnika: Edi Martinčič; vodja scenske razsvetljave – lučni mojster: Jasmin Šehić; vodja odrske tehnike: Franci Stanonik; mojster za zvok: Matjaž Kenig; video mojster: Marko Krajšek*; vodja rekviziterjev: Sandi Dragičević; vodja maske: Marijana Sešek; vodja frizerjev – lasuljarjev: Nevenka Zajc; vodja garderobe za moške: Vida Markelj; vodja garderobe za ženske: Ksenija Šehić

*Zunanja sodelavka/zunanji sodelavec.

Predstava ima en odmor.

Vsebina

Prvo dejanje

Ob gradu družine Ravenswood, sedanji lastnini Ashtonov, Norman, oskrbnik nekdanjega gospodarja in obenem skrbnik sedanjega, skliče lovce in prebivalce gradu, naj ujamejo neznanca, ki ga je videl na skrivnem sestanku z Ashtonovo sestro Lucijo. Lord Henrik Ashton pride v spremstvu Lucijinega vzgojitelja Raimonda Bidebenta. V pogovoru se razkrije, da sta Ashtonov ugled, imetje in celo življenje ogrožena zaradi menjave oblasti (po smrti Jakoba 5. je prestol zasedla Maria Stuart) in političnih spletk. Upa, da ga bo sestrina poroka z vplivnim Arturjem Bucklawom rešila. Nejevoljen je nad Lucijo, ki se brani te zveze, a Raimond ga skuša pomiriti, češ da dekle preveč žaluje zaradi materine smrti, da bi mogla misliti na ljubezen in zakon. Norman pove, da Lucija menda ljubi Edgarja, ki je Ashtonov smrtni sovražnik. Henrik Ashton se zaradi tega silno razburi. Kmalu nato se vrnejo lovci in graščinski ljudje ter sporočijo, da so videli Edgarja jezdit pod gradom. Ashton v razburjenju priseže maščevanje.

Pride Lucija s svojo družabnico Aliso, da bi se sestala z Edgarjem. Strah jo je pred vodnjakom, v katerega je po pripovedovanju ljudi neki Ravenswood pahnil svojo ženo. Lucija je nekoč videla njeno prikazen, voda pa se je pri tem spremenila v kri. Alisa si to razlaga kot slabo znamenje in prigovarja svoji družici, naj se odpove ljubezni do Edgarja, vendar jo Lucija zavrne, saj ga neizmerno ljubi. Edgar pride kmalu po slovo, ker mora odpotovati v Francijo, a še prej bi se rad spravil z Lucijinim bratom. Lucija mu v strahu svetuje, naj za zdaj še ničesar ne izda o njuni ljubezni. Edgar se spomni, da je na očetovem grobu prisegel maščevanje Ashtonu, ki je pogubil njegovo družino. Lucija ga pomiri, Edgar pa terja od nje, da mu priseže večno zvestobo. V znamenje zaobljube si izmenjata prstana.

Drugo dejanje

Lord Ashton je nemiren, ker sluti, da se bo Lucija še naprej branila poroke z Bucklawom. Norman ga tolaži, da bo čas omajal Lucijino trdovratnost, čeprav ona še naprej kljubuje bratu in hoče ostaniti zvesta prisegi. Ashton in Norman se domislita pretveze. Ashton pokaže Luciji ponarejeno pismo, v katerem piše, da Edgar ljubi drugo. Brat prigovarja skrušeni sestri, naj reši njega in družino in se poroči z Bucklawom. Lucija se pod prisilo končno odloči, da se bo žrtvovala, Bucklaw pa že prihaja s svojim spremstvom na poroko. Lucija strta in brez moči podpiše ženitno pogodbo. Sredi dogajanja vstopi Edgar. Sklicuje se na Lucijino prisego, a ko izve za poroko, prekolne nezvesto dekle in uro njene zaobljube ter priseže maščevanje vsej družini.

Tretje dejanje

Ob poroki na gradu Ravenswood se gostje zabavajo, Bucklaw in Lucija sta se že umaknila v svoje prostore. Veselje prekine Raimond z vestjo, da je Lucija zblaznela in umorila soproga. Kmalu nato se pojavi sama med gosti. Njena zmedenost in obup vzbudita pri vseh sočutje, ona pa se v brezupu zabode.

Edgar na grobovih Ravenswoodow toži nad svojo nesrečno usodo, ko od odhajajočih grajskih gostov izve, da Lucija umira. Še enkrat si jo želi videti, a Raimond mu sporoči, da je medtem že izdihnila. Edgar se hoče vsaj v smrti združiti z njo in sam konča svoje življenje.

»Oh Lucia, mia Lucia!«

Veronika Brvar

»Oh Lucija, moja Lucija!« so bile zadnje besede, s katerimi naj bi se za večno poslovil Gaetano Donizetti (1797–1848). Če je namreč verjeti romantični anekdoti, naj bi mu ob zadnjih urah melodijo iz njegove priljubljene opere zaigral poulični glasbenik in skladateljev um, ki je že dolgo pred tem izgubil stik z zunanjim svetom, naj bi se na pragu slovesa zbudil prav ob tej glasbi. Anekdota se zdi primerna za vstop v obdobje, v katerem so kraljevali mojstri belkanta.

Gioachino Rossini (1792–1868), Gaetano Donizetti in Vincenzo Bellini (1801–1835), skladatelji prve polovice 19. stoletja, znanega pod imenom primo ottocento, so še dediči obdobja, v katerem so vladali impresariji, primadone in tenoristi, skladatelji pa so se v tej operni hierarhiji še vedno borili za svoj družbeno priznani status. Kritični duh prebujenega nemškega in francoskega meščanskega sloja se pod represivno avstrijsko krono v Italiji še ni uspel razmahniti. Zapoved, ki jo je na dunajskem kongresu leta 1815 ubesedil avstrijski politik Metternich kot »Italija je avstrijska zadeva«, je bila predolgo v veljavi, zato tudi strogo nadziran in cenzuriran repertoar gledališč ni klical po velikih spremembah in je raje kot po političnih in zgodovinskih temah z izborom obljubljal zabavo in pobeg v lepši svet. V njegovem žarišču so bile osebne pripovedi, podčrtane z veliko ljubezensko tematiko. Duhu novega časa pa kljub vsemu ni bilo več moč ubežati in pod krinko osebnih zgodb in izpovedi je tlela iskra velikih sprememb. Lucia di Lammermoor je tako značilna predstavnica tedanjega obdobja in hkrati tudi znanilka nove poti, kar jo uvršča med prve italijanske romantične opere. V zgodovinskem kontekstu je *Lucia di Lammermoor* (*Lucija Lammermoorska*) tudi prva italijanska opera, ki je od krstne izvedbe naprej nepogrešljivi del železnega opernega repertoarja, hkrati pa tudi »hvaležno gradivo« za številne reinterpretacije glasbe in njene uporabe zunaj operne umetnine.

Od zgodbe do glasbe

Navdušenje nad srednjeveško zgodovino, oddaljenimi svetovi, fantastičnim ter temačno skrivnostnim se je v 19. stoletju razširilo tudi na italijanska tla, zato so dela škotskega pisatelja, pesnika, zgodovinarja, celo folklorista Walterja Scotta (1771–1832) spodbujala domišljijo ustvarjalcev. Scottovi junaki čustvujejo močno in strastno, potek dogajanja je postavljen v mračno zavetje gradov na oddaljenem Škotskem, v delih se pojavljajo duhovi in kar jim daje še posebno vrednost in priložnost poleta skladateljeve domišljije – glavna junakinja na koncu zblazni.

Scottov roman *Lammermoorska nevesta* (*The Bride of Lammermoor*), napisan 1819, navdihovan pa po resničnih dogodkih iz zgodovine Škotske, je pred Donizettijevo uglasbitvijo doživel kar tri operne predelave italijanskih mojstrov. To so bile *Le nozze di Lammermoor* (Lammermoorska svatba, 1829, Pariz) skladatelja Micheleja Carafa in libretista Giuseppa Balocchija, *La fidanzata di Lammermoor* libretista Calista Bassija in skladatelja Luigija Rieschija (1831, Trst) in *La fidanzata di Lammermoor* (*Lammermoorska nevesta*) Alberta Mazzucatija in libretista Pietra Beltrameja (1834). Kot navajajo viri, ne libretist Salvatore Cammarano (1801–1852) niti skladatelj Donizetti teh opernih predelav naj ne bi poznala. Cammarano, ki je v svoj opus vpisal 35 libretov, jih je za Donizettija napisal še sedem, prav Lucia pa je načrtovala njuno prvo sodelovanje. Pozneje je

zaslovel še kot Verdijev libretist. Podpisan je pri njegovih štirih operah, med katerimi najbolj izstopa priljubljeni *Trubadur*.

Lammermoorska nevesta Walterja Scotta je pritegnila libretistovo in še posebej skladateljevo pozornost, saj je v njej videl polno izražene elemente za romantično opero, ki bi lahko neposredno nagovorila obiskovalce glasbenega gledališča 19. stoletja. Donizettija je slikovita britanska zgodovina sicer navdihovala že na njegovem opernem začetku. Leta 1823 je napisal opero *Alfredo Il grande* (Alfred véliki). Ta je žalostno propadla že po prvi izvedbi, mednarodni uspeh pa si je pozneje zagotovil s prvo opero iz trilogije »Treh kraljic«, in sicer z opero *Anna Bolena*. Druga opera iz trilogije je bila *Maria Stuarda* (Marija Stuart), tretja pa *Roberto Devereux*. Britanska zgodovina je bila še tema oper *Il castello di Kenilworth* (Grad Kenilworth), *L'assedio di Calais* (Obleganje Calaisa) in *Rosmonda d'Inghilterra* (Rozamunda angleška). Slednjo je s prevzeto sopransko arijo iz pozabe »rešila« prav *Lucia di Lammermoor*. Po več kot sto letih pa je bila oživiljena tudi opera *L'Eremitaggio Di Liverpool*, in to po zaslugi Liverpoolčanov. Ob 750-letnici mesta je opera znova doživela veličastno postavitvev, in to pod novim imenom *Emilia di Liverpool* z danes znano legendarno Lucio, sopranistko Joan Sutherland v naslovni vlogi.

Libretist Cammarano je iz Scottovega romana *Lammermoorska nevesta* ohranil kraj (Škotsko) in čas dogajanja (16. stoletje). Izpostavil je naslovno junakinjo, oživil lorda Henrika Ashtona, Lucijino družico Aliso, njenega vzgojitelja in duhovnega zaupnika Raimunda Bidebenta, podčrtal značaj nesojenega moža, nasprotnika Ashtonovih, sira Edgarja Ravenswooda, črtal pa lady Ashton, Lucijino mater. Njene zle naklepe, pohlep in manipulativni značaj je poglobil v Lucijinem bratu, kljub predelavam pa je v jedru ohranil Scottovo zgodbo s tragičnim koncem, do katerega vodita pritisk družbe in ranljiva, rahločutna romantična duša, prisiljena k odpovedi resnične ljubezni ter potisnjena v sklenitev zapovedane zakonske zveze zaradi družinskih in političnih interesov.

Okoliščine nastanka opere in njeno zmagoslavje

Donizetti naj bi se operi posvetil po vrnitvi iz Pariza v Neapelj in tamkajšnji uprizoritvi nove opere *Marino Faliero* (1835). Priložnost za predstavitev v pariškem gledališču je mlajšima kolegoma Belliniju in Donizettiju ponudil Rossini. To je bilo tudi zadnje skupno srečanje mojstrov belkanta. Rossini se je v tem obdobju že poslovil od opernih odrov, Vincenzo Bellini je z opero *Puritanci* (1835) doživel svoje zadnje zmagoslavje pred prerano smrtjo pri triintridesetih letih, Donizetti pa je bil z isto zasedbo francoskih pevcev deležen neprijaznih kritik. Očitali so mu, da komponira prehitro in da preveč sledi zgledom svojega mentorja Rossinija.

Kljub izjemni delavnosti, na leto naj bi Donizetti napisal štiri opere, je moral na svoj prvi uspeh dolgo čakati. Doživel ga je šele s trideseto opero *Anna Bolena* (1830) v milanskem gledališču Teatro Carcana, dve leti pozneje je slavil z opero *L'Elisir d'Amore* (*Ljubezenski napoj*) v gledališču Cannobiana, že 1833 pa je ustvaril svojo tretjo uspešnico *Lucrezia Borgia* v milanski Scali. V operi San Carlo, svojem matičnem gledališču, kjer je deloval vse od leta 1828, pa je na priznanje čakal vse do premiere *Lucije Lammermoorske*.

Ob vrnitvi iz Pariza, ko naj bi se končno posvetil komponiranju opere, danes zapisane pod številko 56, so ga pričakale kaotične razmere. Gledališče so vodili nekompetentni ljudje, kraljeva komisija je s cenzuro razmere samo še poslabševala in na koncu želela odsloviti celotno operno družbo. Pevci že tedne niso dobili plačila, libreto je zamujal za več kot tri tedne, management pa je razpravljaj, ali naj to opero sploh uprizori. Donizetti je te razmere v obdobju, ko so se vaje za operno sezono povsem ustavile, slikovito popisal: »Naša gledališča se obračajo iz slabega na še slabše. Opere so polomija, občinstvo sika, obiskovalcev je malo /.../. Zdaj bomo imeli v San Carlu Persianijevo¹ opero Danao, nato mojo Lucio, ki je zdaj končana /.../. Kriza je blizu, občinstvo ima »prebavne motnje«, gledališki management razpada, iz Vezuva se kadi in do izbruha ni daleč.« Ko je Donizetti od gledališke uprave v vlogi glasbenega direktorja nazadnje le iztisnil denar, so se priprave na premiero 26. septembra 1835 končno lahko začele.

Za naslovno vlogo je Donizetti izbral sopranistko Fanny Tacchinardi Persiani (1812–1867), ki jo je prvič slišal 1833. leta in njen glas opisal kot »razmeroma hladen, vendar natančen in intonačno čist«, vloga Edgarja pa je bila zaupana francoskemu tenoristu, pozneje priznanemu učitelju petja in Donizettijevemu dosmrtnemu prijatelju Gilbertu Duprezu (1806–1896).

Premiera je prinesla zmagoslavje. V pismu založniku Giovanniju Riccordiju se je Donizetti takole pohvalil: »Če je verjeti aplavzom in čestitkam, ki sem jih dobil, je opera občinstvu zelo ugajala. Velikokrat so me poklicali nazaj na oder, prav tako pa tudi pevce /.../. Drugi večer pa se je zgodilo nekaj za Neapelj povsem neobičajnega. V finalu, velikem sekstetu, je Duprez doživel bučen aplavz. Najprej je bila ob vsaki točki slovesna tišina, nato pa so zadoneli vzkliki evviva!« Svoj zmagoslavni pohod je opera nadaljevala v italijanskem gledališču v Parizu 1837 s Tacchinardi Persianijevo v glavni vlogi in Antoniom Rubinijem v vlogi Edgarja, isti par je pripravil londonsko premiero leta 1838. Donizettijeva francoska različica je bila na sporedu gledališča Théâtre de la Renaissance v Parizu 1839., istega leta je doživela velik uspeh tudi premiera v milanski Scali.

Glasbena zgradba in podoba *Lucije Lammermoorske*

Skladatelj je številčno opero v treh dejanjih *Lucije Lammermoorske* na naslovni strani partiture označil kot *dramma tragico in due parti* (tragedija v dveh delih). Vsak izmed delov je dobil tudi vsebinsko poimenovanje. Prvi del, v katerem je eno samo dejanje (Atto Unico), je označil kot *La Partenza* (Odhod), drugi del, ki ga sestavljata dve dejanji, nosi oznako *Il contratto nuziale* (Poročna pogodba). Glasbeno dramaturški lok je privedel do uveljavljene enakomerne razdelitve na tri dejanja.

Najbolj znani del opere in od 20. stoletja naprej uspešnica je prav gotovo prizor blaznosti v tretjem dejanju, ki pa na premieri ni doživel tolikšnega zmagoslavja kot mojstrski sekstet iz drugega dejanja. Prizori blaznosti v operni zgodovini namreč niso bili nobena novost. Libretisti in še posebej skladatelji so ob upodobitvi junakov omračenega uma lahko posegali po paleti širokih izraznih možnosti, priložnosti pa so, kar je bila tudi običajna praksa, dobro znali izkoristiti pevci z razkošnim prikazom svojih glasovnih spretnosti. Donizetti je prizor številka pet v tretjem dejanju

---

¹ Italijanski skladatelj Giuseppe Persiani (1799–1869), mož prve interpretinje Lucie di Lammermoor, je napisal 11 oper, med njimi tudi *Danao, re d'Argo*.

Ardon gl'incensi skrbno zgradil na način teme in variacij in pri tem uporabil vrsto glasbenih sredstev. V prizoru se spreminjajo tonalitete, izrazita je menjava tempov, posebna pozornost pa je namenjena izraznemu slikanju besedila in melodičnim temam, v katerih Lucija v svojem blodnem stanju priključuje spomin na prejšnje dni. V skladu s tedanjo prakso in ob poznavanju čuta za improvizacijo sopranistke Tacchinardi Persianijeve je Donizetti pripravil le skopi melodični zapis kadence, natančno pa je izpisal harmonski okvir, v katerem naj bi sopranistke zgradile svoj kadenčni spev. Prav ta umetniška svoboda je v poznejših obdobjih pripeljala do posebnega življenja arije blaznosti zunaj operne umetnine. Primadone so to arijo po lastni presoji in zaradi svojih kapric uvrščale v opere drugih skladateljev, nekoč celo v glasbeno dramo Tannhäuser Richarda Wagnerja. Za vrnitev k prvotnemu razumevanju belkanta in ohranitvi Donizettijeve umetnine je šele v petdesetih letih 20. stoletja poskrbela pevka Maria Callas, do uresničitve glasbene podobe, kot si jo je zamislil skladatelj, pa je prišlo veliko pozneje. Donizetti je namreč arijo izvirno napisal za glas ob spremljavi steklene harmonike. Ta posebni in tudi tedaj dragi instrument je izumil Benjamin Franklin (1706–1790) leta 1763. Zaradi prejšnjih neporavnanih računov izvajalec na stekleni harmoniki ni želel več sodelovati z napolitansko opero in tako je bil skladatelj v zadnjem hipu prisiljen spremeniti instrumentalni part za flavto solo.

Na krstni izvedbi opere je najbolj navdušil sekstet *Chi mi frena* iz drugega dejanja in kmalu postal eden najbolj znanih dramatičnih prizorov v operni zgodovini. Občudoval ga je celo Verdi, prav sekstet pa je bil tudi eden prvih opernih ansamblov, ki so ga zvočno posneli. Postavljen je na odločujočo točko preobrata drame, ko Lucija podpiše poročno pogodbo. Odpre ga duet Edgarja in lorda Ashtona, po duetu tenorista in baritonista svojo vokalno linijo prevzame Lucija, spremljana kot rahla senca z Raimondovim tolažilnim spevom. Tekstura ansambla postaja bogatejša, po kvartetu se izrisujejo še drugi karakterji in ob večšem crescendu od prvega nenadnega vdora Edgarja na poročno slavje do vstopa vseh solistov se napetost stopnjuje. V drugem delu se sekstetu pridruži še zbor kot podvojitev »ženina po sili« Arturja in Lucijine družice Alise. Lucijin obup slikajo naraščajoče prekinjene fraze in ponavljajoči visoki toni. Do sklepnih taktov ima sekstet še dvoje stopnjevanj.

Prav v njem je izpisan tragičen konec, ki ga prinese sklepno dejanje. Psihološki oris glavne junakinje in mračno napoved konca pa je Donizetti izrisal že z vstopno Lucijino arijo *Regnava nel silenzio*. Prizor uvede zahtevni solo harfe, otožno arijo v molu v tempu larghetto napove razloženi akord v klarinetu, kar je bila v tedanjem obdobju nenavadna kompozicijska odločitev. Slog belkanta pride še posebej do izraza ob opisu dogodka, v katerem Lucija zaupa Alisi svoje videnje prikazni mrtve žene, kar ponazori skladatelj z uporabo glasbenega slikanja z velikim intervalnim skokom. Prva Lucija ni bila navdušena nad izjemnimi tehničnimi zahtevami, s katerimi je Donizetti preizkušal pevko že na začetku opere. Kmalu jo je zamenjala z njej posvečeno arijo iz opere *Rosmonda d'Inghilterra*, napisane leta 1834. Skladatelj je zamenjavo nastopne arije zaradi velike pevkinе treme odobril, do danes se je ohranila v francoski različici opere, v tej obliki so jo prvič slišali tudi na ameriški celini leta 1842. Legendarna pevka Maria Callas pa je prav izvirno nastopno arijo opisala kot ključ za razumevanje celotne drame, ki sledi. Številnim poznavalcem pomeni vrhunec opere prizor na pokopališču in priljubljena sklepna arija Edgarja *Fra poco a me ricovero*. Ta se oglasi ob zvokih rogov, ki priključijo tudi spomin na začetek opere s kvartetom rogov ob predhodni najavi timpanov. Opera je sicer napisana za značilno

orkestrsko zasedbo italijanskih opernih hiš sredine 19. stoletja, dodano pa je nekaj posebnih instrumentov in tedaj pogosto uporabljena godba na sceni. Nenavaden je solo pikola in kadenca s flavto ter tedaj uporabljeni cimbaso iz družine pozavn. Mračno skrivnostnost oddaljene dežele in prizor blaznosti naj bi poglobila posebna barva steklene harmonike, ki pa je bila zaradi že opisanih vzrokov tik pred premiero zamenjana s flavto solo. Orkester s posebno barvo žlahtni opero, pogloblja »trpljenje, bol in tožbo« njenih glavnih junakov in je kljub izstopajočim solistom vreden pozornosti.

Donizetti na sporedu ljubljanske Opere

Donizettijeve arije so bile še pred prvo postavitvijo opere na ljubljanskem odru priljubljena literatura pevcev, ki so jih radi predstavljali v domačem okolju salonov in priložnostnih prireditev. Na ljubljanskem opernem odru je prvič v slovenskem prevodu zazvenela *Marija ali hči polkovna*, danes znana kot *Hči polka*, in sicer 28. aprila 1878. Nekaj desetletij pozneje je bila na sporedu *Favoritinja*, prvo izvedbo *Lucije Lammermoorske* pa so pripravili 22. januarja 1907. Šele leta 1925 je bil prvič na sporedu *Don Pasquale*, prav ta opera buffa pa se je pozneje uvrstila med najbolj priljubljena dela ljubljanskega opernega repertoarja in je daleč prekosila vsa druga Donizettijeva dela. Iz skladateljevega bogatega opernega opusa več kot sedemdesetih del so obiskovalci ljubljanskega opernega gledališča zelo dobro spoznali tudi *Kapljice za ljubezen*. Opero so s tem naslovom prvič izvedli 1936. leta, v petdesetih letih 20. stoletja pa so jo prvič uprizorili z naslovom *Ljubezenski napoj*. V cvetočem opernem obdobju leta 1937 je bila na spored uvrščena tudi *Linda di Chamounix*, 1972. pa še lahkotne teatarske zgodbe *Viva la mamma*.

Zadnja (šesta) postavitvev opere *Lucije Lammermoorske* je bila na sporedu 1990. leta, v naslovnih vlogah pa smo v novih postavitvah in številnih ponovitvah lahko spoznavali vrsto domačih pevk, pa tudi gostij iz tujine. Med najmlajše in vrhunske interpretinje Lucije se je zapisala v spomin sopranistka Vlatka Oršanić. Z izjemno poustvaritvijo naslovne vloge Donizettijeve umetnine je zablestela na številnih jugoslovanskih odrih in tudi na mnogih gostovanjih v tujini.

Ko se ljubezen prelevi v smrt

Pogovor z režiserjem

Tatjana Ažman

Tokrat se z vami srečujemo ob zgodbi o Luciji Lammermoorski, ki ni le znana opera, pač pa tudi eden od znamenitih romanov Walterja Scotta, ki žal nikoli ni doživel prevoda v slovenski jezik. Lucija in tudi Katja, s katero ste se srečali ob snovanju operne predstave Katja Kabanova na našem odru, živita pretresljivi življenjski in čustveni zgodbi. Bi morda lahko rekli, da so vam usode, ki so jih kot del družbe nekoč doživljale ženske, blizu in jih razumete, kakor tudi, da vas njihova čustvena ujetost navdihuje tako v svoji globini kot v samem tragičnem razpletu?

Res je, kar pravite. Tokrat pa me je pri vsem tem še najbolj zanimalo, kako človeško dušo uničijo z lažmi, obrekovanji in s tem, da se je ženska prisiljena zavezati nekemu, ki ga v resnici ne ljubi ... To dejstvo v tem trenutku občutim kot seciranje človeške duše in Lucija slednje tudi v resnici ponazarja – kot če bi bili v avditoriju, kjer študentje medicine opazujejo zdravnike pri seciranju trupel, le da mi namesto trupel seciramo človeško dušo, Lucijino dušo, njeno srce, njena čustva in njene možgane. Pred nami je zgodba, podobna tisti o Romeu in Juliji, v kateri je Edgar seveda Romeo in Lucija Julija. Tudi onadva prihajata iz različnih klanov, ki ju združujejo kri, smrt, maščevanje, jeza. Kljub temu se srečata in njuna ljubezen je videti močnejša od sovraštva vse do takrat, ko nekdo vbrizga v žile strup in ko se na koncu nekaj, kar bi moralo biti ljubezen, prelevi v smrt.

Je romantično izhodišče nekaj, kar vas še posebej povezuje z vsebino te opere? Pogosto prisegate na oblikovanje čustev in stanj na način romantičnega problematiziranja odnosov, kadar ustvarjate v gledališču? Kakšne so torej razsežnosti vsega omenjenega?

Gre za romantično izhodišče, velik poudarek pa je tudi na izpostavljanju pojma osamljenosti. Brez Edgarjeve ljubezni do Lucije bi bili to zgolj osamljeni duši. Ti duši pa sta povezani in morata biti skupaj. Vez med njima je močnejša od maščevanja in sovraštva in takšno vez v resnici potrebujeta zato, da bi preživela. Ko se prekine, sta popolnoma izgubljena in globoko vznemirjena. Lucija se mora namreč poročiti s človekom, ki ga ne ljubi, in zdi se mi povsem logično, da na neki točki izgubi razum. V postelji leži ob moškem, ki ga ne ljubi. To je razlog za krivdo, ki jo občuti do duše drugega, s katerim je povezana. Lucijina razklanost je tako velika, da je njen zlom povsem naravna posledica dogodkov, in nobeno veliko presenečenje ni, da se ji zmeša. Njena realnost je v nasprotju s tistim, kar si želi njena duša, in tako zelo v nasprotju s tem, kar si želi Edgar, da se ji pomračita duh in um. Zato pravzaprav sploh nima drugega izhoda, kot da Arturja ubije.

Donizetti je ustvaril delo, ki je prežeto s silnimi čustvi, in je imel s svojim pristopom velik vpliv na vašo zamisel odrske postavitve.

Seveda. Gre namreč za izjemno psihologijo, odlično partituro in veliko operno zgodbo. Skladatelj je uporabil pronicljiv psihološki glasbeni jezik, česar ne zaznamo zgolj v velikih arijah drugega ali tretjega dejanja. V sami narativni strukturi se ne naslanja zgolj na osrednje like, pač pa so izjemno dobro zastavljeni tudi liki preostalih protagonistov. Kot bi se ozrli po znamenitih Shakespearjevih dramskih besedilih: v tej operi z lahkoto prepoznamo Romea in Julijo, Henrika,

ki je zame kralj gradu. Pri Normanu, na primer, zaznamo elemente Jaga iz drame Othello, Norman vbrizga strup v Henrikove žile in tega strupa je z vsako besedo, ki jo izgovori, več. Junake te zgodbe, ki jih v resnici dojemam kot izrazito shakespearske, združim v enem prostoru, tako da ne morejo pobegniti. In ta prostor je namenoma klavstrofobičen. Avditorij, ki ne ponuja možnosti pobega.

Lucija je v službi temačnega epiloga. Kaj je torej končna postaja? Bi vendarle lahko ugledali luč na koncu tunela ali pa je to povsem nemogoče in tega v vašem sporočilu ne bomo našli?

Pravzaprav v vsem skupaj res ne vidim veliko svetlobe. Če sem iskren, ne čutim luči. Ne čutim upanja. In tudi zgodba se žal ne konča v tem smislu. V Romeu in Juliji še obstaja nekakšna katarza, v Luciji Lammermoorski pa katarze sploh ne čutim. Oba klana, ki sta krivca za celotno tragedijo, bosta še naprej ostala vsak na svoji strani. Morda se bo sovraštvo med njima zgolj le še poglobilo. Moje sporočilo pa bi morda vendarle lahko bilo: Ne sprejeti! Ne sprejeti nadaljevanja tême. Vendar ne gre za pot v upanje, v svetlobo, marveč najprej za pot v temo in občutek, ki iz tega izhaja in ki naj bi nas ozavestil, da bi morali vedno iz nje pobegniti. Vse razmisleke in zatorej tudi odločitev prepuščam gledalcem, odrešitve na odru ne bodo doživeli.

Torej morajo začutiti praznino in si zaželeli pot do luči ...

Tako ne bi smeli živeti naprej. To preprosto ni mogoče.

USTVARJALCI

JAROSLAV KYZLINK

Glasbeni vodja in dirigent

Jaroslav Kyzlink prihaja iz Brna, kjer je študiral dirigiranje na Janáčkovi glasbeni akademiji. Leta 1992 se je pridružil opernemu ansamblu v Brnu, kjer je bil najprej zaposlen kot vodja zbor, leta 1996 pa je postal dirigent. V obdobju med letoma 2001 in 2003 je v brnskem gledališču deloval kot vodja dirigent in umetniški vodja ter pripravil številne operne uprizoritve. Orkestru brnskega opernega gledališča je dirigiral na številnih gostovanjih doma in po svetu, med drugim so kar dvakrat nastopili na Japonskem (2001 in 2003). Leta 2003 je začel tvorno sodelovati z Opero Slovaškega narodnega gledališča, katere vodja dirigent je bil od leta 2004 do 2006. V Narodnem gledališču v Pragi je v sezoni 2012/13 deloval kot vodja dirigent. Pripravil je operne predstave *Don Carlos*, *Simon Boccanegra* (2013), pozneje kot gostujoči dirigent še operi *Čarobna piščal* (2015) in Martinůjevo *Julietto* (2016), od sezone 2016/2017, ko je postal glasbeni direktor Opere Narodnega gledališča v Pragi, pa Verdijev *Ples v maskah* in Janáčkovo opero *Izlet gospoda Broučka na luno* (sezona 2017/2018). Sodeloval je tudi s številnimi opernimi in simfoničnimi orkestri in festivali doma in na tujem: redno sodeluje z Novim narodnim gledališčem v Tokiu (*Rusalka*, 2011; *Mrtvo mesto*, 2014), z opernim festivalom v Wexfordu (Smetanova opera *Poljub*, 2010), z Dansko narodno opero (*Mrtvo mesto*, 2010; *Katja Kabanova*, 2013; *Jenufa*, 2015), z Narodnim gledališčem v Brnu (*Rusalka*, 2010), Grško narodno opero v Atenah (*Rusalka*, 2009; *Lisička zvitorepka*, 2015) itd. Od leta 2006 dalje poučuje kot gostujoči profesor na Glasbeni fakulteti Univerze za upodabljajoče umetnosti v Bratislavi. Od sezone 2014/2015 je vodja dirigent v SNG Opera in balet Ljubljana. Pri nas je glasbeno pripravil Gluckovo opero *Orfej in Evridika*, Bizetovo *Carmen*, Verdijevega *Otella*, Janáčkovo *Katjo Kabanovo* v koprodukciji z Opero Rennes, Beethovnovnega *Fidelia* v koprodukciji z Opero iz Vroclava ter Verdijevega *Macbetha*. Dirigiral je na otvoritvenih koncertih, orkester in soliste našega opernega gledališča pa je vodil tudi na ponovitvenih predstavah *La traviata*, *Carmen* in *La bohème* – s slednjo je julija 2015 z našim ansamblom gostoval na festivalu Thurn und Taxis v nemškem Regensburgu.

Frank Van Laecke

Režiser in oblikovalec svetlobe

Avtor in režiser Frank Van Laecke je v zadnjih nekaj desetletjih zgradil vsestransko mednarodno kariero. Za svoje uspešno in visoko cenjeno delo v gledališču si je prislužil lepo število nagrad tako doma kot po svetu. Leta 2010 je z Alainom Platelom režiral mednarodno uspešnico *Gardenia*, ki je bila premierno uprizorjena na festivalu v Avignonu. Nepozabno sodelovanje s priznana belgijsko skupino Les Ballets C de la B je bilo ob premieri v Avignonu deležno laskavih priznanj mednarodne javnosti. Skupina je v naslednjih dveh letih s to predstavo gostovala po vsem svetu. Leta 2012 je bila uprizoritev nominirana za prestižno britansko nagrado Lawrencea Oliviera. S Platelom je sodeloval tudi pri uspešni predstavi *Naprej, marš (En avant Marche)*, ki je na Edinburškem festivalu prejela nagrado Herald Angel Award. Van Laecke je avtor režij za številne uspešne in nagrajene produkcije muzikala: *Hollywood ponoči (Hollywood by Night)*, *Jesus Christ Superstar*, *Ljubi me (She Loves Me)*, *Jekyll & Hyde*, *Annie, Oliver!*, *Tvoja Anne (Yours Anne)*, *Rembrandt*, *Moje pesmi, moje sanje*, *My Fair Lady*, *Camelot*, *Kralj in jaz (The King and I)*, *Anatevka*, *Povej mi v nedeljo (Tell Me on a Sunday)*, *Ujetniki sonca (Prisoners of the Sun)*, *Daens*,

14-18, *Drakula*, 40-45, *Ben X*. Režiral je tudi mnoge operne produkcije, med njimi *La bohème*, *Traviato*, *Nabucca*, *Aido*, *Carmen*, *Glumače (Il Pagliacci)*, *Cavallerio rusticano*, *Don Pasquala*, *Beg iz seraja*, *Fausta*, *Tosco*, *Manon Lescaut*, *Petra Grimesa* in *Madame Butterfly*, ki so jo razglasili za najboljšo nizozemsko operno produkcijo v letu 2012. Pri nas je v sezoni 2015/2016 režiral opero *Katja Kabanova*, ki smo jo uprizorili v koprodukciji z Opero de Rennes.

Philippe Miesch

Scenograf

Po študiju arhitekture na Nacionalni šoli za arhitekturo v Strasbourgu (ENSAS) ter študiju scenografije, ki ga je nadaljeval na šoli Nacionalnega gledališča v istem mestu (TNS), je postal štipendist Medičejske vile (Villa Medici) oziroma Francoske akademije v Rimu, kjer se je posvečal ustvarjanju na področju baročne opere. Od takrat ustvarja scenografije za dramske in operne predstave ter številne instalacije za različna razstavna središča. Sodeloval je pri odski uprizoritvi dveh dram Érica-Emmanuela Schmitta: *Frederick ali Bulvar kriminala (Frederick Le boulevard du crime)* v režiji Torstena Fischerja v kölnskem gledališču (Nemčija) ter *Med svetovi (Between Worlds)*, ki je bila uprizorjena gledališču Théâtre Marigny v Parizu in za katero je bil nominiran za Molièrovo nagrado. Ustvaril je scenografijo za predstavo Jeanne Moreau *Preblisk duhovitosti (Un trait de l'esprit)* in za predstavo Jacquesa Webra *Cyrano de Bergerac*. Sodeloval je z Günterjem Krämerjem v gledališču Theater in der Josefstadt na Dunaju ter z Nado Strancar ob ponovnem odprtju gledališča Théâtre National Populaire (Villeurbanne, Francija). Poleg dela v dramskem gledališču ustvarja tudi scenografije za operne predstave. Sodeloval je pri produkcijah *Čarobne piščali* v Operi v Marseillu (Francija), *Figarove svatbe* v Nancyju in Rennesu (Francija), *Posvetnih kantat* v Nacionalni operi v Strasbourgu (Francija), *Zgodbe o vojaku*, *Komedije na mostu* in *Izbirčne ženske (La capricciosa corretta)* v Lozani (Švica), *Ifigenije na Tavridi*, *Così fan tutte* ter *Fausta* v Bordeauxu (Francija), *Hoffmannovih pripovedk* v Angerju in Nantesu (Francija). Podpisal se je tudi pod scenografijo in kostumografijo za opero *Otrok in uroki* v produkciji Nacionalne opere v Parizu, madridskega Kraljevega gledališča, gledališča Arriaga v Bilbao ter oper *Don Pasquale*, *Jevgenij Onjegin*, *Peter Grimes*, *Pogovori karmeličank*, *Hoffmanove pripovedke*, *Don Giovanni*, *Doktor Faust* v Spodnjesaškem državnem gledališču (Theater für Niedersachsen) v Nemčiji. Ustvaril je tudi nekaj scenografij za baletne predstave, med njimi za baleta *Don Kihot* in *Romeo in Julija* v koreografiji Charlesa Juda v Velikem gledališču v Bordeauxu (Francija). S Frankom Van Laeckom je kot scenograf sodeloval pri naši uprizoritvi *Katje Kabanove* ter pri predstavah *Peter Grimes*, *Carmen* in *Don Pasquale*. Z njim trenutno pripravlja opero *Hamlet* v Angers-Nantes Opéra. Pripravlja se tudi za produkcijo *Tosce* na odprtem prizorišču v Parizu v režiji Agnès Jaoui.

BELINDA RADULOVIĆ: BELINDA

Kostumografinja

Belinda dela scela in do konca: ko noče več, gre. Belinda (Škarica) mode je šla, ker je bilo premalo. Belinda mode je končala podiplomski študij na Akademiji Domus v Milanu. Delala je za Ratti, Zibetti, Mento, Sinhronio, Nanni Strado, Incopel, Inpronto, Benetton, Cavalli, ustvarila svojo lastno blagovno znamko B. L. D., jo predstavila v New Yorku, tržila v Milanu. Belinda mode je šla. Belinda (Radulović) je prišla v gledališče. Tu je ostala. Belinda gledališča je ustvarila več kot sto kostumografij za različne režiserje, vizije, strukture, mišljenja in estetike. Zmeraj je hotela biti Belinda. Ko to ni mogla biti, je zapustila režiserje, vizije, strukture, mišljenja in estetike. Za svoje delo je prejela več domačih in mednarodnih nagrad. Belinda je za umetnost, in ker je umetnost zmeraj za človeka, je Belinda človek za človeka.

JASMIN ŠEHIĆ

Oblikovalec svetlobe

Oblikovalec svetlobe Jasmin Šehić je od leta 1999 član ansambla SNG Opera in balet Ljubljana, kjer od leta 2006 dalje deluje kot mojster luči – vodja scenske razsvetljave. V vlogi oblikovalca svetlobe je sodeloval pri številnih projektih matičnega gledališča. Med njimi so: opereti *Kneginja čardaša* in *Vesela vdova*, baletne predstave *Don Kihot*, *Picko in Packo*, operne predstave *Apotekar*, *Ženitna pogodba*, *Gledališki direktor*, mladinska pravljica *Pastir*, *Carmen*, *Deseta hči*, monoopera *Dnevnik Ane Frank*, *Katja Kabanova*, *Pepelka*, *Fidelio*, *Don Giovanni*, *Hoffmannove pripovedke* in *koda L*. Sodeloval je z vrsto uglednih domačih in tujih režiserjev, kot so Vinko Möderndorfer, Rocc, Frank van Laecke, Youri Vámos, Pamela Howard, Irek Muhamedov in Frédérique Lombart. Svetlobo je oblikoval tudi pri mnogih drugih projektih in na koncertnih prireditvah doma in v tujini.

Monica Maja Dedović

Koreografinja

Monica Maja Dedović se je rodila v Goeteborgu na Švedskem. Diplomirala je na Srednji glasbeni in baletni šoli v Ljubljani v razredu Gorazda Vospernika. Po končani šoli je postala članica baletnega ansambla SNG Opera in balet Ljubljana. Nastopila je v baletnih predstavah: *Gospodična Julija*, *Romeo in Julija*, *Labodje jezero*, *Giselle*, *Irene Holm*, *Hrestač*, *Sen kresne noči*, *Pirovi plesi*, *Orfej v peklu*, *Matiček se ženi*, *Povodni mož*, *Ana Karenina*, *Perpetuum*, *Nori malar*, *Sneguljčica*, *Picko in Packo*, *Kdo je najmočnejši na svetu*, *Trnuljčica*, *Božična zgodba*, *Don Kihot*, *Coppelia na Montmartru*, *Meso srca*, nastopila pa je tudi v plesnih točkah v operah *Nabucco*, *Traviata*, *Črne maske*, *Carmen*, *Otello*, *Jevgenij Onjegin*, *Netopir*, *Vesela vdova* in *Moč usode*. V operah *Orfej in Evridika*, *Saloma*, *Carmen*, *Otello*, *Katja Kabanova*, *Evergreen*, *Fidelio*, *Ksenija*, *Carmina Burana* in *Prodana nevesta* je sodelovala kot asistentka koreografa.

ŽELJKA ULČNIK REMIC

Zborovodja

Rojena je v Ljubljani, kjer je na Pedagoški akademiji študirala glasbo in zborovodstvo ter pod mentorskim vodstvom profesorja Lojzeta Lebiča diplomirala z odliko. Študij je nadaljevala na oddelku za sakralno glasbo Akademije za glasbo v Ljubljani in diplomirala s koncertom iz zborovskega dirigiranja in lastne kompozicije. Za uspešno opravljeno diplomsko delo je prejela posebno priznanje – diplomu summa cum laude. Od leta 1987 je bila redno zaposlena v ljubljanski Operi SNG kot pevka in korepetitorica v opernem zboru, septembra 2009 pa je prevzela vodenje tega zbora in ga pripravila za operne predstave in koncerte. Za predstave *Tosca*, *Hrestač – Božična zgodba*, *Carmen* in za kantato *Šolnik* je pripravila tudi otroški zbor. Dvajset let je vodila doma in v tujini nagrajeni ženski pevski zbor Petrol iz Ljubljane. Udeležuje se zborovodskih seminarjev pod vodstvom priznanih zborovodij in dirigentov (Bo Johansson, Karmina Šilec, Holger Speck, Peter Hanke, Gary Graden in drugi).

IGOR GRASSELLI

Koncertni mojster

Violinist Igor Grasselli je rojen leta 1965 v Kranju. Od leta 1994 je koncertni mojster v našem opernem orkestru. Kot solist je koncertiral z različnimi orkestri in komornimi ansambli. Poleg nastopanja z matičnim orkestrom ljubljanske Opere je nastopil na solističnem koncertu z vodilnim nemškimi komornim orkestrom v okviru ljubljanskega poletnega festivala v Križankah, na recitalih v Milanu (Amici della Scala), v veliki dvorani Kijevske filharmonije (Ukrajina), v Carrari (Italija), na Dunaju ter na koncertu v Almerii (Španija). Kot gostujoči koncertni mojster je ob dveh priložnostih vodil Pekinški simfonični orkester ter Filharmonijo iz Vidma (Udine) na dveh različnih koncertih. Solistične koncerte je imel tudi v Ljubljani, Murski Soboti, Celju, na Ptujcu, v Kopru, Novem mestu, Banjaluki, v Banskih dvorih, Novem Sadu in v Beogradu. Kot solist je nastopal tudi na Kitajskem, v Italiji, Avstriji in Angliji. Posnel je vrsto zgoščenk za Glasbeno dediščino Slovenije.

Biografije solistov so objavljene na spletni strani www.opera.si.

Gaetano Donizetti

Lucia di Lammermoor

An Opera in Three Acts

Premiere 16. 5. 2019

Music

Gaetano Donizetti

Libretto

Salvatore Cammarano after the novel by Sir Walter Scott The Bride of Lammermoor.

The opera is sung in Italian with Slovenian and English surtitles.

Music Director and Conductor

Jaroslav Kyzlink

Second Conductor

Marko Hribernik

Director

Frank Van Laecke

Set Designer

Philippe Miesch

Costume Designer

Belinda Radulović

Lighting Designer

Frank Van Laecke, Jasmin Šehić

Choreographer

Monica Maja Dedović

Language Coach

Nevenka Verstovšek

Choirmaster

Željka Ulčnik Remic

Concertmaster

Igor Grasselli

Assistant Conductor

Dominik Steklasa

Assistant Director

Simona Pinter

Assistant Director (as part of the study programme)

Eva Smrekar

Assistant Costume Designer

Bernarda Popelar Lesjak

Assistant Choreographer

Gregor Guštin

Assistant Dramaturge (as part of the study programme)

Eva Kučera Šmon

Répétiteurs

Kayoko Ikeda, Višnja Kajgana, Irena Zajec, Irina Milivojević, Marina Đonlić (chorus)

Prompters

Dejan Gebert, Urška Švara Kafol

Cast

Lord Enrico Ashton

Ivan Andres Arnšek / Slavko Savinšek / Jože Vidic*

Lucia, his sister

Urška Arlič Gololičič* / Elvira Hasanagić a. g.

Edgardo di Ravenswood

Aljaž Farasin a. g.* / Branko Robinšak / Dejan Maksimilijan Vrbančič

Lord Arturo Bucklaw

Jure Kušar / Matej Vovk*

Raimondo Bidebent, Lucia's teacher

Saša Čano / Luka Ortar a. g.*

Alisa, Lucia's handmaid

Ana Dežman a. g.* / Elena Dobravec

Normanno

Klemen Kelih a. g. / Gregor Ravnik a. g.*

Ghoast

Monica Maja Dedović

Guardians

Jan Gorjanc, Marcel Krek, Urh Rozman, Ante Golob

*Premiere.

Opera Chorus

Orchestra SNG Opera in balet Ljubljana

Stage Manager

Tomaž Čibej

Producer

Brigita Gojić

Libretto Translation into English for Surtitles

Nataša Jelić

Surtitles Adaptation and Technical Execution

Luka Šinigoj

Sets and Costumes

Theatre Workshop SNG Opera in balet Ljubljana and SNG Drama Ljubljana

Head of Workshop: Matjaž Arčan

Technical Department SNG Opera in balet Ljubljana

Head of Technical Department: Edi Martinčič

The performance has one intermission.

About the Performance

Gaetano Donizetti (1797–1848), a master of bel canto and Italian romantic opera, left a huge impact on the development of operatic art in the period between Rossini and Verdi, whom he greatly influenced as well. He composed an enviable number of 75 Italian- and French-language operas, as well as a myriad of instrumental and vocal pieces. At the height of his career he created Lucia di Lammermoor - one of the most popular operas of the 19th century. Donizetti's romantic masterpiece opera with its plot, resting on the famous, emotionally cruel and dark historical novel by Sir Walter Scott and depicting a true story of a murder that has shocked Scotland in the 17th century, was premiered at the San Carlo Opera in Neaples, in 1835. Donizetti's narrative, which is based on the universal theme of love and loss, and filled with melodramatic turns of events, is a tragic and terrifying story about a woman who finds herself in a whirlwind of passion and revenge. Created most carefully and elaborately by both its composer and librettist, this opera has always enjoyed a lot of attention among its audience, whereas the scene of Lucia's madness is considered one of the most famous operatic scenes of all times, equally worshipped by this opera's interpreters as well as its audiences. Lucia di Lammermoor or Lucia of Lammermoor has seen six productions on the Ljubljana opera stage, the first of which was staged in 1907 and the last one in 1990. This time, the production of the famous opera, which will be performed in its original form, is in the hands of stage director Frank Van Laecke, known in Ljubljana for his successful staging of another famous opera Kat'a Kabanova, whereas its musical leadership is entrusted to the chief conductor of the Ljubljana Opera Jaroslav Kyzlink.

Tatjana Ažman

Synopsis

Act One

At the Ashton Castle, once owned by the Ravenswood family, Normanno, both the former and the current masters' guardian, summons its guardians and residents and orders them to seize the intruder, whom he has seen on a secret rendezvous with Ashton's sister Lucia. Lord Enrico Ashton arrives accompanied by Lucia's teacher Raimondo Bidebent. During their conversation they reveal that Ashton's reputation, property and even life are threatened due to the change of power (after the death of James V of Scotland, the throne is taken by his daughter Mary) and political intrigues. Therefore, Lord Ashton hopes that his sister's marriage with the influential Lord Arturo Bucklaw will save him and his family. He is annoyed by Lucia who is not willing to concede to this union, but Raimondo tries to calm him down, assuring him that the girl is too deeply buried in grief after her mother's death to be able to think of love and marriage. However, Normanno reveals to both of them that Lucia secretly loves Edgardo, Ashton's deadly enemy. The unexpected news terribly upsets Enrico. Soon the castle guardians and residents return, informing their master that they saw Edgardo riding under the castle. Deeply agitated, Ashton swears revenge.

Lucia arrives with her handmaid Alisa to meet Edgardo. She is terrified by the well, into which, according to a local legend, a Ravenswood pushed his own wife. Lucia even saw her apparition once, upon which the water reddened with blood. Convinced that all this is a bad omen, Alisa tries to reason her mistress to renounce her love for Edgardo, but Lucia refuses her as she loves him deeply. Edgardo finally arrives only to bid his love farewell, since he has to sail to France, but before that he is determined to offer Lucia's brother the hand of reconciliation. Overwhelmed with fear, Lucia advises him not to reveal anything about their love yet. Edgardo remembers swearing revenge on Ashton, who ruined his family, on his father's grave. Lucia calms him down and Edgardo demands of her to vow eternal loyalty to him. In token of their vow, they exchange rings.

Act Two

Lord Ashton is restless as he fears that Lucia will keep on resisting her marriage with Bucklaw. Normanno comforts him that time will sway her stubbornness, although she continues to defy her brother, remaining faithful to her oaths. Ashton and Normanno come up with a deception. Ashton shows to Lucia a forged letter, revealing that Edgardo's heart is in flames for another girl. The impatient brother presses upon his devastated sister to save him and the family and marry Bucklaw. Under his constraint, Lucia finally decides to sacrifice herself, while Bucklaw and his entourage are already on the way to the wedding. Crushed and powerless, Lucia signs her wedding agreement. Edgardo enters amidst the happening. He calls upon Lucia's oath, but when he finds out about the wedding, he curses the unfaithful girl and the hour of her vows and swears his revenge on her entire family.

Act Three

The guests celebrate the wedding on the Ravenswood castle, while Bucklaw and Lucia have already withdrew to their rooms. The feast is interrupted by Raimondo who announces terrible

news of Lucia's sudden madness and unexpected murdering of her husband. Soon she appears among the guests herself. Her confusion and despair arises everybody's compassion as she stabs herself in despair. While Edgardo mourns his miserable destiny on Ravenswood graves, he finds out from the departing castle guests that Lucia is dying. He wishes to see her for the last time, but Raimondo tells him that in the meantime she had already passed away. Wishing to unite with her at least in death, Edgardo decides to finish his own life.